

divadle. 1845 Květy informovaly, že od 1839 uvedeno 8 českých her. 1843 Dráteník. Dále především činohra, např. Starý ženich (Bendl). České hry (1846) častěji v hostinci U arcivévodky Štěpána (do 1879), v domě čp. 136 a od 1822 na Střelnici. Od 1847 střediskem české společnosti a kultury v místě Měšťanská beseda. 1848-1851 se německy nehrálo. 1850 při velkém požáru ve městě vyhořelo i divadlo. 1850-1860 se hrálo opět i německy. 1852-1853 postaveno nové divadlo, 1854 otevřeno operou Alessandro Stradella (Flotow), jh. dirigoval Fr. Škroup, který složil Chrudimskou ouverturu, předešlu k otevření divadla. 1855 Zöllnerova div. společnost, členem Tyl. Významný pro rozvoj zdejšího divadelnictví příchod dr. Emanuela Pippicha 1853 a 1874 dr. Karla Pippicha (dramatik, herec, zpěvák), který stál u vzniku hudební a div. slávy města. Od 1862 ODi jen česky. V 60. letech především veselohry, frašky, opera Nocleh v Granadě (Kreutzer). V 60.-80. letech vůdčí postavou ODi r. a h., dramatik a humorista Al. Gallat (viz LD). Adolf Pštross (1851-1903, později herec ND), zač. zde hrát v 70. letech 19. stol. s ochotníky. Dr. K. Pippich, jeho manželka, Al. Hnilička a další významné osobnosti českého hudebního života, zde každoročně premiérovali jednu operu (klavírní doprovod). 1865 Marta, 1866 a 1867 Lucia di Lammermoor, 1866 Penězokazi, 1870 Afričanka, Don Giovanni. 1875 divadlo nově upraveno, 1875 Faust a Markétka, Alessandro Stradella, ukázky z Ivana Susanina. 1873 Monika (Kolár) ve prospěch ND, jh. v titulní roli O. Sklenářová-Malá, ND. Další představení 1880, 1881. Za tuto aktivitu znak města Chrudimi na oponě ND vedle znaku hl. města. 1875 rozšířeno divadlo. 1881 za účasti B. Smetany poprvé mimo Prahu ukázky z Libuše. 1882 Pištěkova společnost a ochotníci s hudebníky zde poprvé premiérovali Starého ženicha (Bendl). 1893 SDO členem ÚMDOČ. Vedle obvyklých, ale s vkusem vybíraných autorů, častá soudobá tvorba Zeyer, Hermann, Vrchlický, Jirásek, Svoboda, Štech, Dyk, Hauptmann, Maeterlinck, Gorkij ad. Po 1900 i zde ve středu zájmu ochotníků módně více opera. 1897-1910 36 her, z toho 11 českých. Jh. např. Seifert, Innemann, Sklenářová-Malá, Budil, Šmaha, Šmahová, Laudová-Hořicová, Benoniová, Stará, Grégrová, Herold, Plavec, Danzerová, soubor činohry ND. 1912(?) zal. Východočeský okrsek Nerudův, 27 ochotnických sdružení, předsedou valné hromady dr. Karel Pippich.

JUDr. Karel Pippich. Narodil se 21. 4. 1849 ve Zlonicích. Významná postava českého kulturního a společenského života v Chrudimi a v Praze. 1874 zahájil v Chrudimi dráhu advokáta, od 1878 člen zastupitelstva. Od 1882–1897 vedl ochotnický sbor a divadlo. Starosta Ústřední matice divadelních ochotníků. Podíl na vybudování sokolské obce v Chrudimi, podíl na vzniku Stálého divadla sdružených měst východočeských 1905. Literární a dramatická tvorba, mj. libreto Ostrčilovy opery Vlasty skon, původně nabídnuté Fibichovi. Zemřel 29. 3. 1921.

Po vyhlášení samostatného státu se v ODi aktivně prosazovala řada sdružení, např. DrO DTJ, Spolek akademiků chrudimských, Jednota střelecká apod., zejména dělnické divadlo. Od 1920 DO Sokola, 1925 aktovky Z české domácnosti a Slečna nakladatelka (Pippich). Též 1922 SDO členem ÚMDOČ. 1933 zal. Mladá scéna, propagovala moderní hry, r. Lad. Novák.

1911 Spolek pro zbudování nového divadla, představení ve prospěch div. fondu. Chrudimské divadlo upravováno 1907, 1921, 1927 starou budovu odkoupila spořitelna, získané prostředky použity na stavbu nového divadla. Vítězný projekt architektů Freiwalda a Böhma. 1928 zákaz hraní z bezpečnostních důvodů, ODi v provizorních sálech. 1929 demolice, místo pro budovu spořitelny. 1934 otevřeno Městské divadlo dr. Karla Pippicha (Smetanova Libuše v nastudování chrudimských ochotníků s orchestrem Chrudimské filharmonie, též Lucerna).

Technický ředitel divadla v Bayreuthu Dr. Fridrich Kranich, autor Bühnentechnik in Gegenwart, „dal výborné vysvědčení novostavbě po stránce divadelní a zařadil co do dokonalosti dispozice provozní příští chrudimské divadlo na 5té místo v Evropě“.

Z dopisu arch. Freiwalda Maxu Ledererovi 1933.

Musím se Ti pochlubit krásným výsledkem v Chrudimi. Doufám, že tím dám flek všem kumštýřům, a snad sám budeš příjemně překvapen. V mnohém je to lepší než Hronov... A co nejdůležitějšího: Máme tam skvostnou akustiku, jež je obdivována. Tak snad jsem to tam vyhrál na celé čáře. Ale dalo to práce, svízelů a trampot. To nešlo tak lehce jako v Hronově.

Z dopisu arch. Jindřicha Freiwalda Maxu Ledererovi 5. 1. 1934.

1936 ustaven SDO, ved. R. Geissler. Uváděl takřka všechny hry inscenované na profes. scénách, Maryša, Lidé na kře, Noc na Karlštejně, Paličova dcera aj. 1938 členem ÚMDOČ, 54 členů, 9 představení. 1939 SDO se zúčastnil JH. Rudolf Vonásek (*1914 Chrudim), sólista opery ND Praha, zač. v 30. letech jako ochotník v Chrudimi.

352 / Budova divadla 1889-1897.

1945 obnovená premiéra hry Jánošík, Lucerna. 1951 DS ZK ROH Transporta a DS Elite. Oba soubory úspěšné i v NP a CP. Uvedly hry Profesor Mamlock, Vassa Železnová, Matka, Legenda o lásce ad. Po Fadějevově hře Mladá garda přijal kolektiv divadelníků ZK ROH Transporta jméno Mladá garda. 1956 DS ZK Eva Inteligenti (Jariš), 1957 ocenění na kraj. soutěži s Lidé na kře. 1958 Medvěd a víla (Krásnohorská). Po ustavení JKP 1960 sloučení obou DS, Jejich den (Topol). Po 1961 odchod starých divadelníků, omezení, později přerušeni činnosti DS. Až 1967 ustavení DS JKP, především tvorba pro děti. Od 1982 uměleckým poradcem profes. r. Zd. Bittl (Východočeské divadlo Pardubice), hry pro dospělé i pro nejmenší, k Roku českého divadla 1983 Cesta do Ameriky (Tyl), k 50. výročí otevření divadla Divá Bára (dramatizace Bittl).

Po pětileté odmlce 1992 DS J. N. Štěpánka, o. s., cca 20 stálých členů. Hry pro dospělé i pro děti, např. Gaudeamus igitur (Do stál, Pogoda), Princezna na hrášku, Nevesta předaná Kubovi (Suchý, Štěpko), Kráska a zvíře (Hrubín), Dva na koni, jeden na oslu (Daněk), Moudrá ševcová (Horynová), Generálka (Hubač), Mahulena, krásná panna, Dívčí válka (F. R. Čech), účast na kraj. div. přehlídce, 11 repríz, též 2000. Bez nás(vu) ZŠ Dr. Malíka 2000 Až opadá listí z dubu (Werich), ved. P. Bařa. 2001 Dětský divadelní soubor DDM Chrudim.

1939 JH - Spolek divadelních ochotníků, Němeček: Most